

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ДАВНЬОЇ І
СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ДОБИ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ІСТОРІЇ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія)
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні
кафедри історії України і методики
викладання історії
протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Давня і середньовічна історія України
Викладач (-і)	Дрогомирецька Людмила Романівна
Контактний телефон викладача	0501084688
Е-mail викладача	liudmyla.drogomyretska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Вівторок, 15.00-17.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліна “Актуальні проблеми історії України давньої і середньовічної доби у шкільному курсі історії” є вибірковою дисципліною циклу професійної підготовки фахівців для предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (історія) за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Читається у 5 семестрі обсягом 3 кредити (за Європейською кредитно-трансферною системою ECTS). Предметом навчальної дисципліни є зміст шкільного курсу історії України у 6-7 класах (давня і середньовічна доба історії України) та методи і прийоми навчання історії даного періоду у школі. Дисципліна націлює студентів на вивчення завдань, структури, змісту шкільного курсу історії України давньої і середньовічної доби та формування знань, вмінь і навичок, необхідних для планування і методичного забезпечення різних форм навчальних занять з історії України даного періоду.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета курсу: формування стійкої системи знань з історії України давньої і середньовічної доби та оволодіння практичними вміннями і методичними навичками подачі матеріалу в шкільному курсі історії. Основними завданнями вивчення дисципліни є: формування розуміння цивілізаційної значущості давнього і середньовічного періодів в історії України; поглиблення знань студентів актуальних питань історії України давньої і середньовічної доби; ознайомлення із сучасними підходами до цілей і структури шкільних курсів історії України даного періоду; підготовка студентів до реалізації основних завдань сучасної шкільної історичної освіти, формування практичних умінь використання отриманих знань з давньої і середньовічної історії України у майбутній професійній діяльності: самостійно організовувати освітній процес із врахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, вибираючи продуктивні методи, прийоми, форми та засоби навчання; здійснювати планування, організацію та	

реалізацію сучасних інноваційних технологій навчання історії на основі особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів; підготувати та провести урок з давньої і середньовічної історії України різних типів і в різних (традиційних та нетрадиційних) формах

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії в основній (базовій) школі і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також до використання знань у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання й повноцінне розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською - державною мовою; отримувати і передавати професійну інформацію іноземною мовою.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності з дотриманням етичних норм і цінностей сучасного суспільства, діяти громадсько і соціально відповідально та з почуттям поваги до оточуючих.

ЗК 7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, забезпечувати особисту та групову відповідальність за дотримання виконавської дисципліни. вміння визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки.

ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства, вміння диференціювати традиційні та інноваційні способи вирішення завдань та знаходити межі їхнього застосування у навчальному процесі.

ЗК 10. Здатність поважати мультикультурність і різноманітність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність забезпечувати навчання учнів українською - державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області історії та суспільствознавства.

ФК 4. Здатність застосовувати інтерактивні методи і сучасні освітні технології навчання, формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами історичних і суспільствознавчих предметів, інтегрованого навчання.

Предметні компетентності:

ПК 4. Здатність інтегрувати набуті знання з історичних та інших гуманітарних

наук в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь.

ПК 5. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України. Європи та світу, володіти базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності майбутніх фахівців до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність перенесення системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти, у професійну діяльність.

ФК 4. Здатність застосовувати інтерактивні методи і сучасні освітні технології навчання, формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами історичних і суспільствознавчих предметів, інтегрованого навчання.

Предметні компетентності

ПК.1 Здатність володіти змістом та методологією фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін.

ПК 2. Знання сучасних наукових досліджень з історії України та всесвітньої історії.

ПК 3. Здатність володіти категоріально-понятійним апаратом історичної науки, орієнтуватися в науковій періодизації історії, використовувати її як спосіб пізнання історичного процесу.

ПК 4. Здатність інтегрувати набуті знання з історичних та інших гуманітарних наук в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь.

ПК 5. Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України. Європи та світу, володіти базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності майбутніх фахівців до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва.

ПК 6. Здатність здійснювати критичний аналіз різних джерел інформації та наукового пізнання, використовувати їх у професійній діяльності.

ПК 7. Знання наукових основ історії та методики її навчання, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій; здатність здійснювати дослідження з історії України, всесвітньої історії, методики навчання історії.

ПК 9. Здатність використовувати в професійній діяльності нові підходи до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції, з метою формування історичної свідомості, національної пам'яті, здійснення громадянсько-патріотичного виховання.

Програмні результати навчання

РН 1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології, сучасних освітніх технологій; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН 2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно- комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН 3. Називати і аналізувати методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН 4. Здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.

РН 5. Вибирати відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН 6. Називати і пояснювати принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН 7. Демонструвати знання основ фундаментальних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН 8. Генерувати обгрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН 12. Аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН 13. Демонструвати знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обгрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

ПРН 1 Демонструвати знання змісту фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін, необхідними для роботи в закладах загальної середньої освіти; пояснювати і характеризувати історичні процеси і події у їх порівнянні та взаємозв'язку.

ПРН 2. Знати і аналізувати сучасні наукові дослідження з проблем вітчизняної та всесвітньої історії, спеціальних історичних дисциплін та імплементувати знання у навчальну і практичну діяльність.

ПРН 6. Працювати з джерелами інформації, вміти їх аналізувати, синтезувати, порівнювати та інтегрувати їх у зміст навчання історії, представляти та обговорювати відображені в них факти, явища, події, визначати власну позицію щодо суперечливих питань.

ПРН 7. Знати зміст шкільних курсів історії, проектувати і здійснювати навчальний процес, обирати оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання історії і суспільствознавства за допомогою сучасних інноваційних технологій, уміти оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.

ПРН 8. Володіти здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту предметних галузей та курсів за вибором.

ПРН 10. Усвідомлювати призначення професійної діяльності вчителя історії і стійко прагнути до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Лекції	12	6
Семінарські заняття	18	4
Самостійна робота	60	80

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Предметна спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
V	014.03 Середня освіта (Історія)	третій	В

Тематика навчальної дисципліни

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота

I семестр

1.	Сучасні підходи до вивчення історії України давньої і середньовічної доби у школі. Історія України давньої і середньовічної доби у шкільному курсі історії: принцип побудови та порядок викладу історичного матеріалу, сучасні концепції, методи та підходи до вивчення. Синхронізоване викладання курсів вітчизняної та всесвітньої історії Проблема історичної термінології	2/2	0/0	4/6
----	---	-----	-----	-----

	давньої і середньовічної історії України.			
2.	Підручники з історії України для 6 і 7 класів: змістове наповнення, порядок викладу історичного матеріалу, структурні компоненти, загальні методологічні підходи авторів. Проблема вдосконалення сучасних шкільних підручників. Організація роботи учнів з підручником і робочими зошитами на уроках історії.	0/0	2/0	6/6
3.	Методи та методичні прийоми навчання історії України (на прикладі тем з курсу «Всесвітня історія. Історія України (інтегрований курс) у 6 класі). Види пізнавальних умінь, що формуються при викладанні інтегрованого курсу «Всесвітня історія. Історія України» у 6 класі, та методика їх формування.	0/0	2/2	6/6
4.	Дискусійні проблеми середньовічної історії України у шкільному курсі історії. Технології розвитку критичного мислення як підґрунтя до формування навичок аналітичного осмислення контрверсійних питань.	2/0	2/0	4/8
5.	Організація навчально-дослідницької діяльності учнів середнього шкільного віку на уроках історії. Організація роботи з різними типами історичних джерел при вивченні давньої і середньовічної історії України. Технології проблемного навчання в організації навчання історії України давньої і середньовічної доби.	2/2	2/0	4/8
6.	Умовно-графічна наочність у вивченні давньої і середньовічної історії України в школі. Методи і прийоми роботи з картографічними засобами навчання на уроках давньої і середньовічної історії України	2/0	0/0	4/8

7.	Технології інтерактивного навчання: формування комунікативної компетентності школярів середнього шкільного віку на уроках історії України. Моделювання уроку з елементами використання технологій інтерактивного навчання.	2/2	0/0	4/8
8.	Формування уявлень про історичну особу на уроках історії України у 7 класі. Інноваційні підходи до методики формування уявлень про історичну персоналію.	2/0	2/2	4/6
9.	Ігрові технології на уроках історії у 6-7 класах.	0/0	2/0	6/6
10.	Методика реалізації культурної складової змісту історії України давньої і середньовічної доби. Методичне забезпечення вивчення тем культури на уроках історії України. Візуалізація інформації як засіб формування ключових предметних компетенцій учнів. Методи роботи з візуальними джерелами на уроках при вивченні давньої і середньовічної історії України.	0/0	2/0	6/8
11.	Методика вибору типу і структури уроку, засобів і методів його проведення в залежності від очікуваних результатів (дидактичної мети). Моделювання уроків на прикладі тем з курсу історії України у 7 класі.	0/0	4/2	12/10
Всього		12/6	18/4	60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Відповідно «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf та «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-
---	---

orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf знання

студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки.

Поточний контроль з дисципліни відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами теоретичних знань основних дидактичних принципів, методів та форм навчання історії у формі усного та (або) письмового опитування на практичних заняттях; тестування на платформі дистанційного навчання <http://www.d-learn.pnu.edu.ua/>; контроль практичної діяльності здобувача освіти щодо розробки дидактичних матеріалів, підготовки і захисту індивідуального завдання (конспект уроку). Результати поточного контролю враховуються при визначенні підсумкової семестрової оцінки з дисципліни.

Оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС за схемою:

Шкали оцінювання:		
Університетська	Національна	Шкала ЄКТС
90-100	відмінно	A
80-89	добре	B
70-79		C
60-69	задовільно	B
50-59		E
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

Загальна оцінка, яка максимально становить 100 балів, виводиться на основі суми балів, отриманих за всі види контролю знань. Структура розподілу балів в межах аудиторно-самостійної роботи:

- 1) 40 балів – усні відповіді та оцінювання методичних розробок з їх подальшою апробацією на практичних заняттях (підсумковий бал за практичні заняття визначається на основі вирахування середнього арифметичного зі всіх усних оцінок, заокругленим до сотих);
- 2) 40 балів – проведення залікової контрольної роботи;
- 3) 20 балів – підготовка і захист індивідуального завдання – плану-конспекту уроку.

Оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях	Оцінювання знань на семінарських заняттях здійснюється за п'ятибальною шкалою. На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання: Відмінно А (90-100 балів) ставиться, якщо здобувач освіти виявляє глибокі, повні, цілісні, міцні і творчо засвоєні базові історичні знання з історії України давньої і середньовічної доби; оцінює факти, явища, процеси, події; володіє логікою предмета, висловлює власне ставлення до навчального матеріалу; відповідь чітка і завершена, немає помилок. Володіє вмінням інтегрувати теоретичні знання з історії України давньої і середньовічної доби у практичну діяльність вчителя. Відповідно до змісту навчального матеріалу правильно обирає тип уроку, підбирає методи та методичні прийоми вивчення тем давньої і середньовічної історії України, виявляє вміння підготовки навчальних матеріалів. Виявляє вміння правильно обирати форми і методи активізації пізнавального інтересу, формування критичного і творчого мислення учнів відповідно до вікових особливостей сприйняття ними навчального матеріалу даного історичного періоду. Ознайомлений з сучасними педагогічними технологіями навчання давньої і середньовічної історії України в школі, включаючи інноваційні. Володіє диференційованим підходом до учнів у навчанні давньої і середньовічної історії України, вміє правильно обирати і використовувати різні форми перевірки та оцінювання знань і умінь учнів. Вільно спілкується державною мовою як усно, так і письмово. Виявляє терпиме ставлення до своїх та чужих помилок, рецензує відповіді студентів. Добре В (80-89 балів) ставиться, якщо здобувач має глибокі і повні знання програмного матеріалу, знає основні компоненти шкільного курсу історії України давньої і середньовічної доби, вміє робити аргументовані висновки; загалом правильно обирає тип уроку, підбирає методи та методичні прийоми вивчення тем давньої і середньовічної історії України, виявляє вміння підготовки навчальних матеріалів, знає вікові особливості сприйняття учнями навчального матеріалу даного історичного періоду. Ознайомлений з інноваційними технологіями навчання історії, знає сучасні підходи до оцінювання, володіє методами, прийомами і засобами навчання історії на практиці. Однак недостатній досвід у творчому застосуванні умінь і навичок, робить несуттєві помилки. Добре С (70-79 балів) ставиться, якщо здобувач має достатні знання програмного матеріалу, знає основні компоненти шкільного курсу історії України давньої і середньовічної доби, вміє робити аргументовані висновки; загалом правильно обирає тип уроку, підбирає методи та методичні
---	---

прийоми вивчення тем давньої і середньовічної історії України, виявляє вміння підготовки навчальних матеріалів, знає вікові особливості сприйняття учнями навчального матеріалу даного історичного періоду. Ознайомлений з інноваційними технологіями навчання історії, знає сучасні підходи до оцінювання, володіє методами, прийомами і засобами навчання історії, однак на практиці робить помилки щодо застосування умінь і навичок, робить окремі помилки.

Задовільно D (60-69 балів) ставиться, якщо здобувач освіти володіє лише окремими знаннями, уміннями і навичками, володіє методами, прийомами і засобами навчання історії, але є прогалини в розкритті ключових понять і категорій. Розкриття змісту шкільного курсу історії України давньої і середньовічної доби неповне. Знання педагогічних підходів є поверхневими, відсутня чітка структура відповіді, що ускладнює сприйняття матеріалу. Висновки не завжди чіткі і не завжди впливають з розглянутих аргументів.

Задовільно E (50-59 балів) ставиться, якщо здобувач освіти задовільно володіє теоретичними знаннями дисципліни, є прогалини в розкритті ключових понять та категорій. Знання шкільного курсу історії України давньої і середньовічної доби поверхневе, слабке знання основ методики навчання історії. Аналіз методів навчання не завжди логічний, потребує більше прикладів і пояснень щодо застосування. Відсутні або слабо виражені знання інноваційних підходів, опис традиційних методів є занадто узагальненим. Згадує про технології створення навчальних матеріалів, однак не завжди враховуються психологічні та вікові особливості учнів. Порушена логіка викладу, аргументація слабка, суттєві помилки викладі теоретичного матеріалу та висновках, наявні помітні прогалини, мовлення спрощене.

Незадовільно F (F X) 0 - 49 б. ставиться, якщо здобувач освіти не знає предмета, невірно оцінює факти, явища, процеси, події. Не володіє необхідними для виконання завдань уміннями, неправильно підбирає методи та методичні прийоми вивчення давньої і середньовічної історії України, не демонструє навичок здійснювати раціональний добір засобів навчання історії, відбирати і готувати навчальні матеріали, на основі мети уроку та змісту навчального матеріалу допускає велику кількість помилок. Активна участь студента на занятті може оцінюватися у 0,25 або 0,5 б., які додаються до підсумкової оцінки наприкінці семестру. Максимальна кількість балів, яка може бути додана в такий спосіб – 4 б.

Критерії оцінювання практичних завдань	Відмінно (А) 90-100 балів – здобувач освіти демонструє високий рівень методичної майстерності, інтеграції знань та педагогічної ерудиції. Чітко сформульована мета, відповідає навчальній програмі, охоплює навчальні, виховні та розвивальні цілі. Забезпечено цікаву мотивацію та ефективну активізацію уваги учнів. Дотримано історичної послідовності, чітко аргументовано причинно-наслідкові зв'язки, залучено релевантні приклади для кращого розуміння. Грамотно організовано індивідуальну та групову роботу, забезпечено мотивацію й активну участь усіх учнів. Різноманітні завдання відповідають віковим та індивідуальним особливостям учнів. Передбачене безпечне, комфортне й інклюзивне середовище. Передбачено використання різноманітних методів контролю знань і вмінь учнів. Ресурси сучасні, доцільно інтегровані у навчальний процес, ефективно сприяють досягненню мети уроку. Пропонуються різні форми завдань (творчі, дослідницькі, практичні), які надійно закріплюють матеріал і відповідають цілям уроку. Відмінно організована рефлексія. Добре (В) 80-89 балів здобувач освіти демонструє хороше розуміння змісту та методики, але має незначні недоліки в деталізації чи інтеграції. Мета уроку загалом сформульована правильно, але можуть бути деякі неточності або недостатнє охоплення всіх цілей. Структура відповідає типу уроку, але є незначні недоліки в деталізації або розподілі часу (окремі етапи можуть бути затягнуті або недостатньо розроблені). Послідовність викладу збережена, але причинно-наслідкові зв'язки подано дещо поверхово. Методи та прийоми ефективні, але іноді недостатньо адаптовані до навчальних завдань або учнівського колективу. Інноваційні технології використовуються не повною мірою. Індивідуальна та групова робота добре організована. Враховано вікові особливості, наявна добра адаптація до інклюзії. Запропоновані запитання потребують незначних уточнень. Ресурси використані, але можуть бути незначні неточності в їх застосуванні. Узагальнення матеріалу зроблено добре. Можуть бути незначні логічні чи стилістичні помилки. Добре С - 70-79 балів – мета сформульована загалом правильно, але не охоплює всіх цілей навчання. Структура уроку відповідає його типу, однак є певні порушення логіки або непослідовність у подачі матеріалу. Послідовність викладу в основному збережена, але причинно-наслідкові зв'язки подано фрагментарно або поверхово, що ускладнює розуміння учнями. Розподіл часу на етапи уроку не завжди є раціональний. Методи, прийоми та засоби навчання застосовані, однак не завжди відповідають навчальним
---	--

завданням чи рівню підготовки учнів. Інноваційні технології згадуються, проте використовуються фрагментарно. Індивідуальна та групова робота передбачена, проте не завжди ефективно організована. Враховано вікові особливості учнів, але адаптація до інклюзивного навчання поверхнева або недостатньо розроблена. Запропоновані запитання допомагають активізувати учнів, проте вони надто загальні та однотипні. Навчальні ресурси використані, але їх інтеграція у процес навчання не завжди ефективна, іноді вони подані формально. Узагальнення матеріалу проведене, однак є помилки або неповне охоплення ключових аспектів уроку. План-конспект демонструє базове розуміння методики викладання, проте містить недоліки в деталізації або адаптації матеріалу до реальної педагогічної практики. Спостерігаються логічні, стилістичні або методичні помилки, що впливають на загальну якість проведення уроку.

Задовільно D - 60-69 балів – здобувач освіти демонструє значні методичні недоліки, цілі уроку досягнуті частково. Мета сформульована нечітко або обмежена лише навчальними цілями. Структура уроку порушена, етапи не пов'язані між собою або недостатньо деталізовані. Час розподілено нерівномірно. Виклад поверховий, причинно-наслідкові зв'язки слабо розкрито. Використано традиційні підходи, недостатньо враховано сучасні вимоги. Інноваційні технології не застосовано. Організація роботи учнів часткова, не враховано активної взаємодії. Різномірні завдання включені формально. Інклюзія поверхнево реалізована. Завдання на оцінювання відсутні або недостатньо конкретні. Навчальні ресурси використано формально, без інтеграції в урок. Є значні логічні та граматичні помилки. Бракує інтеграції знань у практичні ситуації.

Задовільно E - 50-59 балів – здобувач освіти демонструє фундаментальні порушення логіки та методики, мета уроку недосяжна або досягнута мінімально. Мета сформульована неточно або частково не відповідає навчальним цілям. Структура має суттєві порушення логіки або непослідовність. Розподіл часу нераціональний. Послідовність викладу порушена, причинно-наслідкові зв'язки не простежуються. Методи, прийоми та засоби недостатньо ефективні або не відповідають можливостям учнів. Інноваційні технології не застосовуються або є формальними. Індивідуальна та групова робота реалізована неефективно або без урахування рівня підготовки. Адаптація до інклюзивного навчання майже відсутня. Запитання здебільшого репродуктивні, мало сприяють

	розвитку мислення. Навчальні ресурси використані невідповідно до змісту уроку. Узагальнення слабке або поверхнєве. Відсутня цілісність уроку, зустрічаються серйозні логічні, стилістичні або методичні помилки. Незадовільно (FX) –26-49 балів - мета уроку сформульована неправильно. Етапи визначено невірно, логіка практично відсутня. Матеріал подано хаотично. Багато часу витрачено неефективно. Методи та засоби не підібрані або не відповідають завданням. Організація роботи учнів відсутня або повністю неефективна. Різномірні завдання відсутні. Оцінювання відсутнє або формальне. Навчальні ресурси не використані або не відповідають уроку. Домашнє завдання відсутнє або не відповідає цілям. Висновки нелогічні. Мета уроку не досягнута, є численні помилки. F (1-25 балів): повна невідповідність. Використовуються лише найпростіші методи, які не забезпечують навчального процесу. Відсутність будь-якої участі учнів, мотивації та рефлексії. Не формуються компетентності. Узагальнення матеріалу не проводиться, висновки відсутні. Мета не досягнута, текст містить численні логічні, стилістичні та граматичні помилки.
Критерії оцінювання контрольної роботи	Письмова контрольна робота передбачає 2 розгорнуті запитання (час виконання – 20 хвилин) та 50 тестових запитань у системі дистанційного навчання університету https://d-learn.pnu.edu.ua (50 хвилин). Оцінка за відповіді на питання виставляється у 100-бальній шкалі, оцінка за контрольну роботу визначається як середнє зважене з отриманих за відповіді балів. У кінцевому підсумку, «вага» оцінки за контрольну залікову роботу в електронному журналі АСУ:КНУВС визначена на рівні 40 балів. Структура оцінювання відповіді на розгорнуте запитання: Оцінка А (90-100 балів) – відповідь є вичерпною. Здобувач освіти повноцінно розкриває матеріал у рамках питання. демонструє глибоке розуміння методичних проблем викладання історії України даного періоду. Демонструє знання значної кількості конкретних термінів, понять, особливостей методики. На високому рівні володіє навчальними програмами, особливостями організації роботи вчителя, інноваційними методами і прийомами. Робить узагальнення та аргументовані висновки, розуміє ширший контекст предмету. Ознайомлений з науковою літературою та сучасними педагогічними технологіями, включаючи інноваційні. Оцінка В (80-89 балів) – здобувач освіти у цілому послідовно й логічно, самостійно відтворює навчальний матеріал теми, володіє технологіями викладання історії в

умовах компетентнісного підходу. Відповідь у цілому послідовна й логічна. Студент(-ка) самостійно відтворює навчальний матеріал. Володіє технологіями викладання історії в умовах компетентнісного підходу, знає підходи у оцінюванні. Робить узагальнення, але вони можуть бути дещо фрагментарними або недостатньо глибокими. Допускає незначні фактичні, термінологічні або стилістичні помилки.

Добре С (70-79 балів) – здобувач освіти володіє набутими теоретичними знаннями курсу давньої і середньовічної історії України, виявляє розуміння методичних проблем викладання історії України даного періоду. В основному розкриває відповідний матеріал в рамках конкретного питання; демонструє знання конкретних термінів, понять, особливостей методики навчання історії; однак допускає неточності. Ознайомлений з сучасними педагогічними технологіями навчання давньої і середньовічної історії України в школі. Однак є помилки або неповне охоплення ключових аспектів, є недоліки в деталізації або адаптації матеріалу.

Задовільно D (60-69 балів) – студент знає основні методи і засоби навчання, може дати стислу характеристику інноваційних технологій, у цілому правильно вживає терміни, але йому складно використати теоретичні знання і адаптувати їх до проблем історії України давньої і середньовічної доби, бракує індивідуального підходу до методичних проблем; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні.

Задовільно (50-59 балів) – здобувач освіти знає основні методи і засоби навчання, дає стислу характеристику інноваційних технологій. У цілому правильно вживає терміни. Складно використовує теоретичні знання і не може адаптувати їх до методичних проблем історії України давньої і середньовічної доби. Бракує індивідуального підходу; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні. Наявність помітних помилок у розумінні окремих концепцій чи термінів.

Незадовільно F (FX) – здобувач освіти володіє обмеженим знанням теоретичного матеріалу, не може практично його використати; не володіє ключовими поняттями методики навчання історії, узагальнення відсутні. Відповідь не відповідає змісту питання, містить грубі фактичні або методичні помилки.

Тестові контрольні роботи проводяться у формі тестування в системі дистанційного навчання.

Вимоги до індивідуального завдання	Індивідуальне завдання – план-конспект уроку здобувач освіти повинен здати викладачу в кінці теоретичного навчання. Студент може підготувати конспект уроку і продемонструвати свою розробку на відповідному практичному занятті. Критерії оцінювання індивідуального завдання (плану-конспекту уроку) Відмінно А (90-100 балів) оригінальний план-конспект із використанням технологій розвитку критичного мислення, проблемного навчання, інноваційних технологій. Мета уроку чітко сформульована, відповідає навчальній програмі, охоплює навчальні, виховні та розвивальні цілі. Структура уроку логічна, послідовна, відповідає типу уроку, всі етапи чітко визначені. Студент(-ка) вміє планувати і організовувати різні види навчання, виявляє вміння включити усіх учнів в інноваційну інтерактивну навчальну діяльність; вміло використовує засоби навчання, пропонує різноманітний роздатковий матеріал, у конспекті реалізовані індивідуально- орієнтований, діяльнісний і компетентнісний підходи. Пропонуються різні форми завдання (творчі, дослідницькі, практичні), які закріплюють матеріал і відповідають цілям уроку. Підсумки уроку чіткі, логічні, узагальнюють вивчене, підкреслюють головні ідеї уроку. План-конспект демонструє здатність студента інтегрувати знання в практичні ситуації, розвивати критичне та творче мислення. Відмінно організована рефлексія Текст плану-конспекту чіткий, без граматичних чи стилістичних помилок. Добре В (80-89 балів) Конспект складений вірно, однак є незначні помилки в оформленні і змісті. Загалом мета сформульована правильно, але є деякі неточності. Структура уроку відповідає типу, але є незначні недоліки в деталізації. Послідовність викладу матеріалу збережена, але причинно-наслідкові зв'язки подано поверхово. Методи, прийоми, засоби навчання ефективні, але іноді недостатньо адаптовані до навчальних завдань або учнівського колективу. Інноваційні технології використовуються не повною мірою. Індивідуальна та групова робота добре організована. Враховано вікові особливості. Студент(-ка) застосовує сучасні методи і технології, різноманітні засоби навчання, реалізує компетентнісний підхід. Домашнє завдання вказане вірно, але бракує творчого підходу. Узагальнення матеріалу добре зроблено. План-конспект демонструє правильне розуміння змісту навчання, але є труднощі з інтеграцією знань у практичні ситуації. Є незначні логічні чи стилістичні помилки. Добре С (70-79 балів) Мета уроку сформульована загалом правильно, але не охоплює всіх цілей навчання. Структура уроку відповідає його типу, однак є певні порушення логіки
---	---

або непослідовність у подачі матеріалу. Послідовність викладу в основному збережена, але причинно-наслідкові зв'язки подано фрагментарно або поверхово, що ускладнює розуміння учнями. Розподіл часу на етапи уроку не завжди є раціональний. Методи, прийоми та засоби навчання застосовані, однак не завжди відповідають навчальним завданням чи рівню підготовки учнів. Інноваційні технології згадуються, проте використовуються фрагментарно. Індивідуальна та групова робота передбачена, проте не завжди ефективно організована. Враховано вікові особливості учнів. Запропоновані запитання надто загальні та однотипні. Навчальні ресурси використані, але їх інтеграція у процес навчання не завжди ефективна, іноді вони подані формально. Домашнє завдання вказане, проте воно переважно репродуктивного характеру, без творчого або дослідницького компонента. Конспект негрунтовний, містить значні помилки, не виконана в достатній мірі мета уроку.

Задовільно D (60-69 балів) Мета і завдання не поставлені або майже не ставляться. Студент не використовує індивідуально-орієнтований, діяльнісний і компетентнісний підходи. Мета уроку обмежена лише навчальними цілями. Структура уроку порушена, етапи уроку не пов'язані між собою або недостатньо деталізовані. Виклад матеріалу поверховий, причинно-наслідкові зв'язки слабо розкрито.

Використано традиційні підходи, недостатньо враховано сучасні педагогічні вимоги. Інноваційні технології не застосовано. Організація роботи учнів організована частково, не враховано активної взаємодії учнів. Різномірівневі завдання включені формально, не завжди відповідають віковим або індивідуальним особливостям учнів. Навчальні ресурси використано формально, без інтеграції в урок. Домашнє завдання однотипне. Мета уроку досягнута частково; бракує інтеграції знань у практичні ситуації. Є значні логічні та граматичні помилки.

Задовільно E (50-59 балів) Мета уроку сформульована неточно або частково не відповідає навчальним цілям. Використані методи, прийоми та засоби навчання є недостатньо ефективними або не відповідають віковим та пізнавальним можливостям учнів. Інноваційні технології не застосовуються, або їх використання є формальним. Індивідуальна та групова робота передбачена, проте реалізована неефективно або без урахування рівня підготовки учнів. Врахування вікових особливостей учнів є поверхневим. Запитання до учнів здебільшого репродуктивні, мало сприяють розвитку критичного мислення. Навчальні ресурси використані невідповідно до змісту уроку. Домашнє завдання шаблонне або відірване від

	матеріалу уроку. Узагальнення матеріалу слабе або поверхнєве, не охоплює основних висновків. План-конспект демонструє лише часткове розуміння методики викладання, містить значні недоліки у деталізації та адаптації матеріалу. Відсутня цілісність уроку, зустрічаються серйозні логічні, стилістичні або методичні помилки. Незадовільно FX – (26-49 балів) Мета уроку сформульована неправильно. Етапи не вірно визначено, логіка практично відсутня. Матеріал подано хаотично. Час уроку розподілено нерівномірно, багато часу витрачено неефективно. Не підібрано методи, прийоми і засоби або не відповідають завданням уроку. Організація роботи учнів відсутня або повністю неефективна. Різномірівні завдання відсутні або зовсім не враховують особливостей учнів. Навчальні ресурси не використані або не відповідають уроку. Мета уроку не досягнута, знання не застосовуються на практиці. У тексті є численні помилки. Незадовільно F – (1-25 балів) Урок не відповідає жодним стандартам, має серйозні недоліки у всіх аспектах. Використовуються лише найпростіші методи, які не забезпечують навчального процесу. Відсутність будь-якої участі учнів. Не формуються компетентності в учнів. Мета уроку не досягнута, учні не отримали нових знань або не можуть їх застосувати. Текст містить численні логічні, стилістичні та граматичні помилки.
Вимоги до письмових тестових робіт	Проводяться у системі дистанційного навчання університету https://d-learn.pnu.edu.ua . Оцінюються за 100-бальною шкалою.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх форм роботи, відсутність негативних оцінок, невідпрацьованих пропущених занять. Студент, який в установлений термін не виконав усіх форм роботи і (або) отримав менше 50 балів за поточний контроль направляється на талон № 2. До того часу, студент має виконати/доопрацювати всі форми роботи. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Зарахування пропущених занять без поважних причин відбувається впродовж наступних двох тижнів після пропущеного заняття за допомогою методів усного опитування чи тестування.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Підсумкова залікова оцінка (максимально 100 балів) виставляється за умови відсутності жодної заборгованості за виконання всіх видів робіт: практичних занять (в т.ч. практичних завдань), контрольної роботи, виконання і захисту індивідуального завдання (плану-конспекту). Заборгованість ліквідується у часі консультативних годин викладача, відповідно до встановленого з ним графіка та форм відпрацювання, які носять індивідуальний для

	кожного студента характер. Отриманий підсумковий семестровий бал з дисципліни (максимально 100 балів) складається з виставлених балів за семінарські заняття (40 балів), індивідуальне завдання (20 балів) та контрольну підсумкову роботу (40 балів).
7. Політика курсу	
Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові/студентці за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за всі види контролю знань. Складання заліку передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 100 балів, мінімум 50 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента/студентки на лекційних та практичних заняттях, активність під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття. Академічна доброчесність Навчальний процес побудований на основі дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та законності роботи. Як викладач, так і здобувач освіти, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату» https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf, «Положення про запобігання академічного плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти» https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf, «Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє 0 балів та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи. Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують матеріал самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn та виконанням завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf Відвідування занять обов'язкове. У випадку пропуску відпрацьовується тема пропущеного заняття. Як правило, «відпрацювання» проходить в усній формі (в окремих випадках, коли є поважні причини, – онлайн) або шляхом вирішення тестових завдань на сайті дистанційного навчання. Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується документом: «Порядок організації та проведення оцінювання	

успішності здобувачів вищої освіти» <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

У разі отримання незадовільної оцінки з навчальної дисципліни за талоном №3 або внаслідок не виконання навчального плану, студент має право на повторне вивчення курсу, що регулюється «Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS»: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf>

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Венцева Н.О. Вивчення історичних постатей на уроках історії України у 7 класі. Харків: Основа, 2010. 126 с. [URL:https://www.calameo.com/read/00314184383d9a9aab434](https://www.calameo.com/read/00314184383d9a9aab434)
2. Венцева Н.О. Дискусійні методи на уроках історії України у 7-8 класах. Харків: Основа, 2007. 128 с.
3. Вивчення питань релігії в курсі історії України у 7-8-х класах : методичний посібник / В. Ю. Кришмарел. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 96 с.
4. Викладання предметів освітньої галузі «ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТА» у 5-6 класах Нової української школи (методичні рекомендації) / Фарбак Т. М. ЧОППО імені К. Д. Ушинського, 2023. 31 с.
5. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. (Інтегрований курс). 6 клас. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. 7–9 класи. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. 7–9 класи. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. 10–11 класи. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. 10–11 класи. Навчальні програми для закладів загальної середньої освіти. Київ: HREC PRESS, 2022. 260 с.
6. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392) URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>
7. Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України : методичні рекомендації / кол. автор.; за загальною редакцією О. М. Топузова; укл. М. В. Головка. Київ : Педагогічна думка, 2023. 187 с. https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/10/Osvitni_vtraty.pdf
8. Коляда І., Борчук, С., Камбалова Я, Дрогомирецька Л. Створення історичних уявлень у здобувачів освіти про князя Данила Романовича на уроках історії України у 7 класі: роль естетичних засобів навчання у формуванні культурної компетентності. *Вісник аграрної історії*. 2022, № 39-42. С.26-39. <https://doi.org/10.31392/VAN-2022.39-42.02>
9. Історія Криму та кримськотатарського народу. Навчальний посібник. / Бекірова Г., Іванець А., Тищенко Ю., Громенко С., Абласв Б. Київ: «Кримська родина»; «Майстер Книг», 2020. 200 с.
10. Історія України в джерелах: практикум / П.В.Мороз, І.В.Мороз, В.С.Власов. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 564 с.
11. Кобаль В. І. Методика розвитку пізнавальних інтересів учнів при вивченні історії України засобами краєзнавства : Монографія. Мукачєво, 2014. 229 с.
12. Мисан В.О. Писемні джерела на уроках історії: 5-11 класи: навчально-методичний посібник. Київ: Шкільний світ, 2009. 104 с.
13. Михайлів Т. В. Нестандартні форми уроків / Т. В. Михайлів, Л. В. Туріщева, Н. І. Зайко, В. М. Андрєєва, К. М. Задорожний. Харків: Вид. група «Основа», 2006. 157 с.
14. Нікітіна І. П., Нікітін Ю. О., Шеліхова В. В., Кожемяка О. Л. Науково-

- дослідницька діяльність учнів. 5-11 клас. Харків : Основа, 2006. 144 с.
15. Пометун О. І. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан, В. С. Власов. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с.
16. Пометун О. І. Практичні заняття з історії в основній школі : методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 160 с.
17. Проєктне навчання в історичній освіті : методичні рекомендації / В. Долід, П. Долганов. Рівне: РОІППО, 2023. 83 с.
18. Савельєв О.М. Інтерактивні методи навчання. Історія України : навч. посіб. 7 клас. Навчальна книга. Тернопіль: Богдан, 2016. 192 с.
19. Реалізація завдань громадянської та історичної освітньої галузі в контексті нового Державного стандарту базової середньої освіти (з досвіду роботи вчителів громадянської та історичної освітньої галузі) / укладачі: Н. С. Черткова, І. В. Відіборенко. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2023. 70 с.
20. Терно С. О. Теорія розвитку критичного мислення (на прикладі навчання історії): посібник для вчителя. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. 105 с.
21. Яковенко Г.Г. Я Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.

Додаткова:

22. Актуальні проблеми теорії та методики навчання історії: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 10 травня 2023 р.) / Запорізький національний університет. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 305 с.
23. Баханов К. О. Місце національної історії в структурі сучасної шкільної історичної освіти. *Історія та правознавство*. 2015. № 1–2. С.4–5.
24. Васильків І. Правління князів: походи й реформи»: посібник серії «Шкільна бібліотека» для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Астон, 2020. 160 с. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/Schkilna-biblioteka-2020/Pravlinnya-knyaziv-pokhody-reformy-7-klas-Vasylkiv.pdf>
25. Васильків І. Д., Паршин І. Л., Островський В. В. Перший український король: посібник серії «Шкільна бібліотека» для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Астон, 2020. 160 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Pershyi_ukrainskyi_korol.pdf?
26. Дрогомирецька Л. Використання фондів музейних закладів Національного заповідника «Давній Галич» в історико-краєзнавчій роботі у школі. Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти: проблеми і перспективи. Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 22 квітня 2021 р. / За наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королько. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2022. С.121-125.

27. Дрогомирецька Л.Р. Вплив християнської традиції Візантії на становлення політичної культури України-Русі. *Вісник гуманітарних наук*, 2025. Вип. 8. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15686735>
28. Дрогомирецька Л.Р. Іконографічні джерела як історичний інструмент реконструкції світогляду середньовічного українського суспільства. *Вісник науки та освіти*, 2025. Вип. 6 (36). С. 1677-1691. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-6\(36\)-1677-1691](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-6(36)-1677-1691)
29. Дрогомирецька Л.Р. Трансформація язичницьких і християнських уявлень у візуальній культурі України-Русі. *Вісник науки та освіти*, 2025. Вип. 8 (38). С. 2155-2173. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-8\(38\)-2155-2173](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-8(38)-2155-2173)
30. Дрогомирецька Л. Р. Хрещення Русі як цивілізаційний вибір і духовна вісь формування української культурної спадщини. *Вісник гуманітарних наук*, 2025. Вип.10. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16903229>
31. Желіба О. Структура та наповнення презентації для уроків історії та громадянської освіти НУШ. Актуальні питання дослідження вітчизняної історії й викладання предметів громадянської та історичної освітньої галузі в умовах НУШ: збірник наукових праць. Глухів, 2022. Вип.1. С.154-157.
32. Коляда І. Методика організації та проведення комбінованого уроку–уявної подорожі на тему: “Цікавинки” Києва. *Історія в школі*. 2013. № 3 (березень). С.42-44.
33. Коляда І. Методика організації та проведення комбінованого уроку при вивченні теми: “Монгольська навала на українські землі” (Історія України, 7клас). *Історія в школі*. 2013. № 2 (лютий). С. 34-41.
34. Особистісно-професійний розвиток вчителя в умовах реалізації Концепції Нової української школи : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (14–16 червня 2018 р., м. Мелітополь, Україна) / Ред.-упоряд. Дубяга С. М., Чорна В. В., Яковенко І. О. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 289 с.

Викладач: *Людмила Дрогомирецька,*
доцентка кафедри історії України і методики навчання історії